

Selectie bij de overgang van PO naar VO

Volgens het *Toetsbesluit Primair Onderwijs* (13/6/2014) mogen reguliere middelbare scholen voortaan geen psychologische tests afnemen om aspirant-leerlingen te selecteren op bijvoorbeeld intelligentie, sociaal-emotionele ontwikkeling of motivatie.¹ Ze moeten hun toelatingsbeslissing baseren op het *Onderwijskundig Rapport* dat door de basisschool is aangeleverd. De twee kernelementen van dit rapport zijn het *Schooladvies* dat de leerkrachten uiterlijk 1 maart afgeven en het *Leerlingrapport* betreffende de uitkomsten van de *Eindtoets Basisonderwijs*.² Gezien het feit dat deze 'CITO-scores' voortaan pas half mei beschikbaar komen, wordt verwacht dat de nieuwe school zich bij het nemen van haar toelatingsbeslissing vooral door het *Schooladvies* zal laten leiden. Overigens mag de basisschool haar *Schooladvies* alsnog ophogen als in mei blijkt dat sommige leerlingen beter gescoord hebben dan zij in in eerste instantie verwacht had.

In het voortgezet onderwijs is men niet blij met deze wettelijke beperking van het instrumentarium dat bij de toelatingsselectie gebruikt mag worden. Daar komt bij dat de privacy van basisscholieren sinds 2012 beschermd wordt door het *Besluit Uitwisseling Leer- en Begeleidingsgegevens*:³ in aanvulling op het *Schooladvies* en de uitkomsten van de *Eindtoets* mogen slechts vijf soorten gegevens via het (digitale) *Onderwijskundig Rapport* aan de nieuwe school worden doorgegeven.⁴ Weliswaar kan de nieuwe school op basis van die bijgeleverde gegevens (bv. uit het *Leerlingvolgsysteem*) al heel wat over risicoleerlingen te weten komen, maar zij kan niet voorkomen dat het *Schooladvies* van sommige leerlingen te rooskleurig uitvalt en dat de aldaar gewekte verwachtingen dus niet kunnen worden waargemaakt.

Met de *Waterlandse Overstap* hebben sommige middelbare scholen een strategie ontwikkeld om dit probleem te ondervangen.⁵ Men tracht de basisschool ertoe te bewegen via psychologische tests aanvullende gegevens te verzamelen waarop zij haar *Schooladvies* kan baseren. Aldus weet de nieuwe school het wettelijke verbod op het gebruik van eigen selectie-instrumenten te omzeilen. In zijn antwoord op Kamervragen (1/10/2014) acht de staatssecretaris deze constructie niet in strijd met de wet.⁶

Maar gesteld nu dat die psychologische-testscores in het *Onderwijskundig Rapport* worden opgenomen. In dat geval kan de nieuwe school ook voorbijgaan aan het *Schooladvies* en haar toelatingsbeslissing rechtstreeks op die scores baseren. Daarbij kan zij zich beroepen op het wettelijk uitgangspunt dat het *Schooladvies* weliswaar *leidend* maar geenszins *bindend* is.⁷ Volgens de staatssecretaris is dat gebruik van psychologische-testscores in strijd met de strekking van de wet. Hij gaat echter niet op de fundamentele privacy-aspecten in: is de basisschool (in het licht van de *Wet Bescherming Persoonsgegevens*) überhaupt gerechtigd psychologische-testscores in het *Onderwijskundig Rapport* van iedere abiturient op te nemen?⁸

Wes Holleman

weblog onderwijs 5-10-2014

<http://www.onderwijsethiek.nl>

---

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/eindtoets-op-de-basisschool/documenten-en-publicaties/besluiten/2014/01/20/toetsbesluit-po.html> (13/6/2014)

² https://www.hetcvte.nl/item/centrale_eindtoets_primair (brochure 6/6/2014)

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2012-234.html> (2/5/2012)

<http://www.netwerkouderinitiatieven.nl/site/page.php?87> (z.j.)

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0031619/> (vigerende tekst)

⁴ Het genoemde Besluit diende er tevens toe *digitale* uitwisseling van het *Onderwijskundig Rapport* mogelijk te maken, met gebruikmaking van het burgerservicenummer. Bijvoorbeeld via de *OverstapService Onderwijs*:

<http://www.overstapserviceonderwijs.nl/images/docs/Handboek%20OverstapService%20Onderwijs%20v0313.pdf>

⁵ http://www.samenwerkingsverbandvowaterland.nl/waterlandse_overstap.html

⁶ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/10/01/beantwoording-kamervragen-verkapte-toelatingstoetsen-vo.html>

⁷ De overheidsvoorlichting is op dit punt ambigu: niet de (scores op de) *Eindtoets* maar het eerdere *Schooladvies* is *leidend* (<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/eindtoets-op-de-basisschool/overgang-van-basisschool-naar-middelbare-school-het-schooladvies-leidend>), maar de ouders mogen altijd proberen de ontvangende school op andere gedachten te brengen (<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs/vraag-en-antwoord/wat-is-het-schooladvies-in-groep-8-van-de-basisschool.html>). Redacteur Bart Funnekotter (NRC 23/3/2013) concludeert ten onrechte dat het *Schooladvies* *bindend* is (<http://www.nrcreader.nl/artikel/732/cito-toets-minder-zwaarwegend-advies-school-geeft-doorslag>).

⁸ <http://www.netwerkouderinitiatieven.nl/site/page.php?87> (z.j.); zie ook mijn eerdere blogbericht over psychologische tests in het basisonderwijs: <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/sociaal-emotionele-ontwikkeling> (28/3/2011).